

**ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM
PRIMÁRNE VZDELÁVANIE
(ISCED 1)**

E T I C K Á V Ý C H O V A

Hodinová dotácia pre jednotlivé ročníky:

Vzdelávacia oblasť		Človek a hodnoty			
Názov predmetu		<i>Etická výchova</i>			
Názov ŠkVP		---			
Ročník		<i>1. ročník</i>	<i>2. ročník</i>	<i>3. ročník</i>	<i>4. ročník</i>
Časový rozsah výučby	Povinná časť	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>
	Voliteľné hodiny	---	---	---	---

Vzdelávacia oblasť			Človek a hodnoty
Názov predmetu			Etická výchova
Názov ŠkVP			---
Časový rozsah výučby	Povinná časť	1	1 hodina týždenne; 33 hodín ročne
	Voliteľné hodiny	-	
Ročník			1. ročník
Škola			Základná škola s materskou školou Senohrad
Stupeň			ISCED 1 – primárne vzdelávanie
Dĺžka štúdia			štyri roky
Forma štúdia			denná
Vyučovaci jazyk			slovenský
Poznámky			Platný od školského roku 2023/2024

Charakteristika predmetu – jeho význam v obsahu vzdelávania

Poslaním povinne voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku a k prírode, spolupráca, prosociálnosť a národné hodnoty zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu (zvnútornenie) mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz ako dospelí prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi.

Etická výchova sa prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Pre etickú výchovu je primárny rozvoj etických postojov a prosociálneho správania. Jej súčasťou je aj rozvoj sociálnych zručností /otvorená komunikácia, empatia, pozitívne hodnotenie iných.../ ako aj podpora mentálnej hygieny, podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia.

Ciele, predmetové spôsobilosti vychádzajúce z kľúčových spôsobilostí

Cieľom etickej výchovy je vychovať osobnosť, ktorá:

- má svoju vlastnú identitu, je sama sebou a pritom táto identita zahŕňa v sebe aj prosociálnosť,
- má pozitívny vzťah k životu a ľuďom spojený so zdravou kritickosťou,
- jej správanie je určované osobným presvedčením a interiorizovanými etickými normami, vyplývajúcimi z univerzálnej solidarity a spravodlivosti, a preto je do istej miery nezávislá od tlaku spoločnosti,
- má zrelý morálny úsudok opierajúci sa o zovšeobecnené zásady, preto je schopná správne reagovať aj v neočakávaných a zložitých situáciách,
- charakterizuje ju spojenie správneho myslenia a správneho konania,
- koná v súlade so svojimi zásadami, ale aj s citovou zaangažovanosťou - súlad medzi emóciami a chcením – nekoná len z povinnosti a bez nadšenia s pocitom sebaľútosti,
- prijíma iných v ich rozdielnosti, akceptuje ich názory a je ochotná na prijateľný kompromis, ktorý ale nie je v rozpore so všeľudskými hodnotami,

- je ochotná a schopná spolupracovať a iniciovať spoluprácu.

Dosahovanie týchto cieľov ráta s aktivizáciou a rozvojom nonkognitívnych funkcií osobnosti, ktoré uvádza profesor M. Zelina v systéme KEMSAK:

K – kognitivizácia, ktorej cieľom je naučiť človeka poznávať, myslieť, riešiť problémy,

E – emocionalizácia, cieľom je naučiť človeka cítiť a rozvíjať jeho kompetencie pre cítenie, prežívanie, rozvíjať jeho city,

M – motivácia, cieľom je rozvinúť záujmy, potreby, túžby, chcenia osobnosti, jej aktivity,

S – socializácia, jej cieľom je naučiť človeka žiť s druhými ľuďmi, naučiť ich komunikovať, tvoriť progresívne medziľudské vzťahy,

A – axiologizácia, ktorej cieľom je rozvíjať progresívnu hodnotovú orientáciu osobnosti, učiť hodnotiť,

K – kreativizácia, cieľom tejto funkcie je rozvíjať v osobnosti tvorivý štýl života.

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.

Obsah vzdelávania

1. ročník

Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezová téma	Finančná gramotnosť
Postoje a zručnosti v medziľudských vzťahoch	-pozná spolužiakov po mene -pozná pravidlá skupiny a vie ich vysvetliť - pozná spôsob ako vyjadriť pozdrav, vďačnosť a prosbu	-ponúknuť žiakom víziu spolupracujúceho spoločenstva ako základu pre dobré spolužitie (jeho jednoduché a viditeľné komponenty – sedenie v kruhu, formulovanie pravidiel typu mať právo byť vypočutý, právo nevyjadriť sa, mať vzájomnú úctu a dôveru – nevysmievať sa, hovoriť pravdu, chrániť veci svoje i iných...), prvé kontakty v triede a v škole (zoznamovanie, oslovovanie, pozdrav),	OZO OSR MEV	Téma č. 1 Človek vo sfére peňazí Čiastková kompetencia: - Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne. Žiak vie: -uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s vecami, hospodárneho správania sa vo svojom okolí (domácnosť, škola, obec).
Prvky prosociálneho správania v žiakom kolektíve	-vie precítiť, čo je to úcta k ľuďom -vie aké má prvky úcta k vlastným rodičom, spolužiakom a učiteľom	-vzájomná úcta pri komunikácii (pekne sa oslovovať, pozdraviť sa, počúvať sa navzájom...), úcta k vzájomným požiadavkám, vďačnosť za vykonané dobro (prosím, ďakujem), vzájomná pomoc medzi spolužiakmi i členmi rodiny.	OSR MEV	

Ludská dôstojnosť a sebaúcta	-má slovnú zásobu, ktorá vyjadruje základné ľudské vlastnosti (dobrý, zlý, veselý, smutný, nahnevaný, radostný, vďačný, nevšímavý...) - vie pomenovať svoje dobré vlastnosti	-uvedomovanie si vlastnej hodnoty (rozdiel medzi mnou a ostatným svetom), poznanie a postupné zvnútorňovanie povedomia jedinečnosti a nedotknuteľnosti -vedenie k sebaovládaniu a znášaniu námahy pri prekonávaní prekážok.	OSR MEV	
Pozitívne hodnotenie iných	-vie slovné vyjadriť rozdiel medzi dobrom a zlom na ľuďoch zo svojho okolia	človek a jeho hodnota - spoznávanie pozitívnych vlastností svojich najbližších v rodine, v triede, v škole, v rovesníckych vzťahoch... (Čo sa mi najviac páči na mojej mamičke, ockovi, starých...), verbálne vyjadrovanie pozitívneho hodnotenia druhých, prehodnocovanie negatívnych skutočností (dobro – zlo, napr. branie si vecí navzájom, posudzovanie a ponižovanie, urážanie menej zdatných detí v oblasti intelektu a prejavov - spevu, kreslenia, pohybu, oblečenia, rodinnej situácie..., klamanie a žalovanie...), postoj k ľuďom, ktorí sú nám nesympatickí, spôsobujú nám alebo druhým zlo (úmyselne, neúmyselne).	OSR MEV	Téma č. 1 Človek vo sfére peňazi: Čiastková kompetencia: - Osvojiť si, čo znamená žiť hospodárne. Žiak vie: -uviesť príklady hospodárneho zaobchádzania s vecami, hospodárneho správania sa vo svojom okolí (domácnosť, škola, obec).
Naša rodina	vie identifikovať a slovné vyjadriť rodinné vzťahy (mama, otec, brat, sestra, súrodenec, starí rodičia, teta, strýko, ujo, bratranec, sesternica)	- uvedomiť si hodnoty rodiny pre jednotlivca i pre spoločnosť (Čo sa mi na našej rodine najviac páči?) - poznať a určiť si pravidlá v rodine - pomoc medzi členmi rodiny, prejavy starostlivosti	REV OSR	Téma č. 4 Plánovanie a hospodárenie s peniazmi Čiastková kompetencia 2: Popísať spôsob používania rôznych metód platenia Očakávaná: žiak je schopný opísať, čo všetko rodičia v domácnosti platia

Metódy a formy práce – stratégie vyučovania

Dosahovanie cieľov sa realizuje najmä prostredníctvom zážitkových metód, ktoré vytvárajú optimálne podmienky pre budovanie mravného úsudku a zvnútorňovanie ponúkaných hodnôt.

Postup prijatia hodnôt ETV do života žiakov je daný skutočnosťou, že každému rozhodnutiu človeka predchádza poznanie (reflexia) a každé poznanie sa začína zmyslovým vnímaním. v ETV je odporúčaná schéma vyjadrená v pojmoch:

- senzibilizácia – scitlivenie (emocionálne i kognitívne) na problém, na tému, na hodnotu,
- nácvik v podmienkach triedy,
- reálna skúsenosť - transfer (v rodine, na ulici, medzi kamarátmi...).

Učiteľ pritom používa rôzne metódy a techniky (hru, hranie rolí, hranie scénok, anketové metódy, metódu posilňovania, problémové vyučovanie, dramatizácia...). V etickej výchove im hovoríme zjednodušene – cvičenia, aktivity. Je dôležité si uvedomiť, že aktivity sú len prostriedkom, ktorý umožní **hodnotovú reflexiu**, tá je súčasťou každého kroku. (Hodnotenie prežitého rozumom napr. – Čo som prežil? Čo som si uvedomil? Ako to súvisí so životom vo mne, okolo mňa? Čo z toho vyplýva pre môj život?) Bez reflexie by ostal žiakovi iba pekný zážitok, ktorý sotva ovplyvní jeho postoje a správanie.

Základom výchovno-vzdelávacieho procesu etickej výchovy je zážitkové učenie, ktoré učiteľ v jeho technikách, cvičeniach a aktivitách prispôsobuje veku žiakov a situácii v žiacom kolektíve. Aktivity pomáhajú precítiť etické hodnoty, uľahčujú porozumieť normám, ktoré súvisia s očakávaným správaním, umožňujú nácvik zodpovedajúceho správania a prenos získaných skúseností do správania sa v reálnom svete.

Žiaci počas hodín ETV sedia v kruhu, aby si videli navzájom do tváre, aby sa vzájomne poznávali. Je to východisková pozícia, ktorá nie je cieľom, ale prostriedkom. Samozrejme, je možné aj iné usporiadanie priestoru v závislosti od metódy, ktorú učiteľ na danú aktivitu zvolil.

Učebné zdroje - učebnice, odborná literatúra, odborné časopisy, náučné slovníky, materiálno-technické a didaktické prostriedky

Vyučovaciu hodinu najmä na prvom stupni treba členiť tak, aby sa rešpektovali zvláštnosti tohto vývinového obdobia (napr. sedenie v kruhu treba striedať s pohybovými cvičeniami na uvoľnenie i aktivizáciu dieťaťa). Prostriedkom, ktorý učiteľ často využíva, je čítanie rozprávok, príbehov. Vhodné obrázky, audio i videonahrávky, CD-romy môžu poslúžiť ako motivačný materiál. Deti v mladšom školskom veku radi kreslia a robia pohybové aktivity. Toto všetko sa dá zapojiť do vytvárania situácií, v ktorých sa uplatňujú formy zážitkového učenia.

Učiteľ je na hodine facilitátor, moderátor aktivít. Jasne vysvetľuje inštrukciu. Svojou autoritou napomáha zdarnému priebehu aktivity (z času na čas zasiahne, aby veci usmernil či objasnil). Po každej aktivite učiteľ vedie žiakov k reflexii – uvažovaniu a komunikovaniu poznanej skutočnosti s odkazom na prepojenie so životom. Dôležitou súčasťou každej hodiny je podelenie sa s niekým so získanou skúsenosťou v bežnom živote. Etická výchova nepoužíva učebnicu. Podnety na činnosť nachádza učiteľ v metodických príručkách, v pracovných listoch (Slovenské pedagogické nakladateľstvo) a v iných materiáloch, ako aj v obsahu vyučovacích predmetov prvého stupňa. Aktualizuje ich podľa podmienok skupiny, cieľov a obsahu etickej výchovy.

Hodnotenie predmetu

Etická výchova je hodnotená slovami – absolvoval/a – neabsolvoval/a. Hodnotíme prístup žiakov k spracovaniu úloh, aktivitu na hodinách, spolupráca v skupine.

Je vhodné a žiaduce jednotlivcov slovne oceniť počas hodiny a skupinu žiakov priebežne i na konci hodiny. Žiaci by mali tiež mať priestor na vyjadrenie, ako sa cítili, ako sa im hodina páčila, v čom by privítali zmenu. Kritéria a stratégie hodnotenia: **Metodický pokyn MŠ SR č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy s platnosťou od 1.5.2011.**

Začlenenie prierezových tém

• osobnostný a sociálny rozvoj

- rozvíjať u žiakov sebareflexiu, sebaopoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a seba vzdelávanie,
- uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných,
- získavať sociálne zručnosti potrebné pre život a spoluprácu, podporovať svojím obsahom prevenciu šikanovania, agresivity
- rozvinúť a prehĺbiť všestranný rozvoj osobnosti a myslenia žiakov s dôrazom na morálne a etické hodnoty a princípy
- podporovať skupinovú prácu alebo prácu v dvojiciach; rozvíjať zodpovednosť a samostatnosť žiakov (všetky témy)

v rámci všetkých tematických celkov;

• ochrana života človeka a zdravia

- manipulovať s nástrojmi, pomôckami, pochopiť význam BOZ
- aktivitami rozvíjať a podporovať duševné a fyzické zdravie - zdravie ako etická hodnota v živote človeka (Identifikácia a vyjadrenie citov, Zvládnutie asertivity)

- **regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra**

-prejavovať cit ku krásam svojho regiónu, prírody, ľudového umenia a kultúrneho dedičstva
bude realizovaná v téme Rodina

- **mediálna výchova**

- poznať a chápať pravidlá fungovania „mediálneho sveta“,
- vyberať a využívať médiá a ich produkty podľa toho, ako kvalitne plnia svoje funkcie, najmä výchovno-vzdelávaciu a mravnú.
- získať a rozvíjať mediálnu gramotnosť a osvojiť si mediálne kompetencie - schopnosť prijímať, analyzovať, hodnotiť a komunikovať širokú škálu mediálnych obsahov (Pozitívne vzory)

- **finančná gramotnosť** je zameraná na rozvíjanie *schopností využívať poznatky,*

zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.“

PISA definuje finančnú gramotnosť ako „*znalosť a pochopenie finančných pojmov a rizík* sú to schopnosti, motivácia a sebadôvera využívať získané vedomosti za účelom vykonávania efektívnych rozhodnutí v celom rade finančných súvislostí s cieľom zlepšiť finančnú situáciu jednotlivca i spoločnosti, a tým im umožniť účasť na ekonomickom dianí.“